

Elevoppgaver

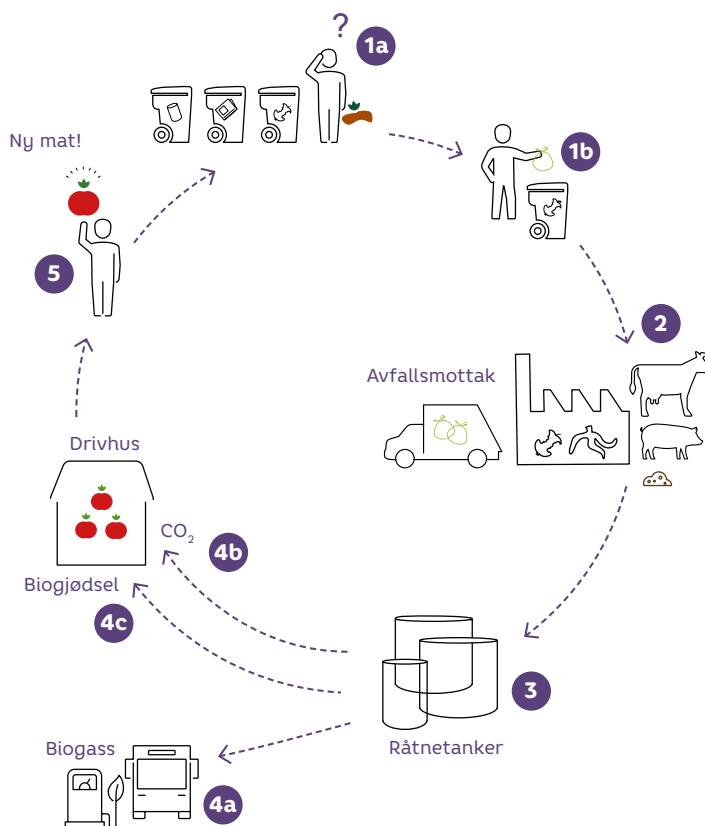
› Under besøket på kunnskaps- og opplevelsessenteret ved Den Magiske Fabrikken lærte du om kildesortering og matavfallets kretslop. I etterarbeidet ønsker vi at du jobber videre med oppgaver om fabrikken, kildesortering, matsvinn og fremtiden.

Håper du får både glede og utbytte av å jobbe med disse oppgavene!

Oppgave 1: Teknologi og Den Magiske Fabrikken

- Tenk at du reiser tilbake i tid og møter en person som aldri har hørt om teknologi før. Hvordan vil du forklare hva teknologi er til denne personen?
- Forklar hva som skjer på Den Magiske Fabrikken ved å ta utgangspunkt i figuren nedenfor. Begynn på punkt 1a og jobb deg videre til punkt 5.

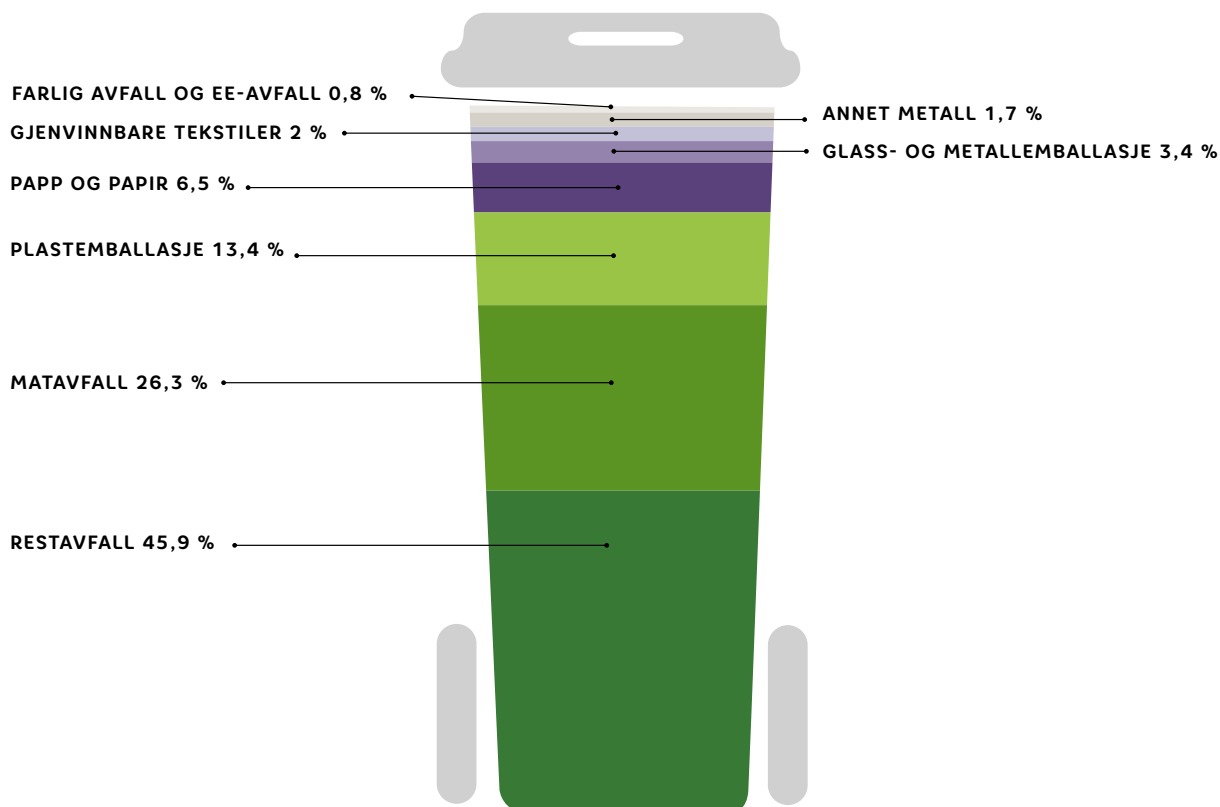
- c) Hvilke typer teknologi er viktig for at matavfallet som sendes til Den Magiske Fabrikken skal gå i kretsløp? Forklar hva de ulike teknologiene bidrar med.
- d) Hvilke utfordringer bidrar teknologien, ved Den Magiske Fabrikken, med en løsning på?
- e) Hvilken rolle har du i matavfallets kretsløp?
- f) Bør man minske mengden matsvinn selv om Den Magiske Fabrikken kan lage nyttige produkter av det? Begrunn svaret ditt.

Oppgave 2: Kildesortering

- a) Hvorfor bør man forsøke å kildesortere det man kan, og ikke kaste alt i restavfallsdunken?
- b) Figuren nedenfor viser hvordan innholdet i en vanlig restavfallsdunk så ut i Vestfold i 2018.

Se på figuren, og svar på disse spørsmålene:

- Hvor mye av restavfallsdunken skulle vært kildesortert annerledes?
- Hvorfor tror du det ikke bare er restavfall i restavfallsdunken?

- c) Lag en kildesorteringsquiz til noen i klassen, og/eller noen hjemme. Bruk først litt tid på å bestemme deg for noen ting du skal spørre om i quizen. Dette kan for eksempel være 5-10 ting som du er litt usikker på hvordan skal sorteres. Etter at du har bestemt deg for tingene du vil spørre om, går du inn på sortere.no og finner fasiten. Deretter er det bare å sette i gang!

Oppgave 3: Matredning

- a) I forarbeidet lærte du at hver av oss i gjennomsnitt kaster 42,6 kilo spiselig mat hvert år. Men hvilken mat kaster vi mest av?

Nedenfor ser du matsvinnet vårt delt opp i seks kategorier. Hvilken mengde hører sammen med de ulike kategoriene? Trekk en strek mellom antall kilo og type mat.

Type mat	Antall kilo
Frukt og grønnsaker	9,3
Diverse rester	4,2
Meieriprodukter	3,7
Gryte- og tallerkenrester	9,5
Kjøtt og fisk	2,2
Brød og andre bakervarer	13,7

- b) Les denne artikkelen: <https://www.matvett.no/aktuelt/best-for-betyr-ofte-god-etter>

- Hva er forskjellen på 'best før' og 'siste forbruksdag'?
- Hvilke matvarer er som regel merket med 'best før'?
- Hvilke matvarer er som regel merket med 'siste forbruksdag'?
- Hvordan kan man vite om man kan spise maten hvis den har gått ut på dato?

- c) Se i kjøleskapet hjemme om det er noen slappe grønnsaker eller annen mat som må spises opp innen kort tid. Ta med denne maten på skolen og lag et måltid. Inspirasjon til retter kan for eksempel finnes på disse nettsidene:

- <https://www.melk.no/Inspirasjon/Restemat/Hvordan-unngaa-aa-kaste-slappe-og-triste-groennsaker>
- <https://www.matvett.no/brukopp-leksikon>

Oppgave 4: Anna og Jonas

- Les historien om Anna og Jonas nedenfor.
- Hva mener du om ettermiddagen til Anna og Jonas?
- Strek under alle stedene i teksten hvor du mener Anna og Jonas burde gjort noe annerledes.
- Skriv en ny versjon av dagen til Anna og Jonas hvor de oppfører seg slik du ville gjort.

Historien om Anna og Jonas

Anna og Jonas har akkurat kommet hjem fra skolen og er sultne.

- Vi stikker og kjøper noe å spise! sier Anna.

- Har vi ikke noe her hjemme da? svarer Jonas.

De kikker inn i kjøleskapet og finner litt pasta med tomatsaus fra i går, noen bananer og appelsiner, litt brød, ost og salami. Jonas vil ta seg en banan, men den begynner å bli temmelig brunprikkede, så han kaster den. De ser ikke yoghurten bakerst i kjøleskapet eller jordbærene gjemt bak bananene.

- Finner ikke noe jeg liker, sier Anna, - Vi går og handler. Trenger vi handleliste?

- Nei det gidder vi ikke å lage, svarer Jonas.

I butikken begynner Anna og Jonas å fylle handlekurven. De finner et fristende beger med jordbær, de tar med en klase bananer og yoghurt. I disken ved enden av kjøledisken finner de et skilt hvor det står «50% - går ut på dato snart - Kast mindre mat». Der ligger det yoghurt og pakker med skivet gulost.

- Skal vi ta dette istedenfor, eller? sier Jonas og peker på yoghurten. - Vi sparer penger og alt!

- Nei, gammel mat - æsj! Svarer Anna.

De prøver å huske hva de hadde hjemme. Hadde vi brød? Anna husker ikke, de fyller en pose med rundstykker for sikkerhets skyld. Så ser de et skilt med tilbud på skinke, to pakker for prisen av en!

- De tar vi, sier Jonas, så sparer vi litt penger!

På vei til kassen går de forbi hyllene med chips og tar en ekstra stor pose potetgull på tilbud.

Vel hjemme kommer de akkurat i tide til å se favorittserien på TV. De dumper ned i sofaen, tar med seg potetgullet, rundstykkene og skinken, men glemmer posen med resten av varene på gulvet i gangen.

Pappa kommer hjem to timer senere og roper fra gangen:

- Hva er alle disse varene? Kom og rydd opp!

Anna og Jonas reiser seg motvillig fra sofaen, tar med posen med matvarene inn på kjøkkenet og begynner å pakke dem inn i skap og kjøleskap. Jordbærene hadde ligget nederst og fått seg en trøkk, de stapper dem bakerst i kjøleskapet for at foreldrene ikke skal se det og bli sinte.

- Bra jobba! Sier de til hverandre.

Rundstykkene og skinken finner de på stuebordet neste dag.

Oppgave 5: Avfallsintervju

Intervju en voksen, og finn ut hva denne personen tenker om matavfall.

Forslag til spørsmål:

- Hender det at du kaster mat?
- Hva er de viktigste grunnene til at du kaster mat?
- Hva slags mat kaster du mest av?
- Hvorfor kaster du mest av dette?
- Hva kaster du minst av?
- Hva skal til for at du skal kaste mindre mat?
- Kaster du mer mat nå enn da du vokste opp?

Oppgave 6: Folkeopplysning om matsvinn

Gå sammen i grupper og lag en brosjyre eller en plakate om matsvinn. Denne kan for eksempel inneholde informasjon om:

- Forskjellen på matavfall og matsvinn.
- Hvorfor det er dumt med matsvinn.
- Hvor mye matsvinn som oppstår i Norge.
- Forskjellen på 'best før' og 'siste forbruksdag'.
- Hva man kan gjøre for å minske matsvinn.

Bruk gjerne informasjon fra forarbeidet, etterarbeidet og fra besøket på Den Magiske Fabrikken i arbeidet.

Oppgave 7: Fremtidsverksted

Vi er alle med på å skape fremtiden. Det er mange mulige fremtider for kloden vår, og det er handlingene våre, vi som lever i dag, som påvirker hvilken fremtid vi ender opp med.

a) Gå sammen i grupper på 3-4 elever og diskuter disse spørsmålene:

- Hvordan ønsker vi at fremtiden skal bli?
- Hva trenger de som kommer etter oss, for at de også kan ha et godt liv her på jorda?
- Hva kan vi gjøre for å få det til?
- Hva tror dere vil hjelpe mest?

b) Finn et A3- eller A4-ark, og del det på midten med en strek. På den ene siden av streken skriver dere hvordan dere mener fremtiden bør være. På den andre siden av streken skriver dere hva som kan gjøres for å få denne fremtiden.

c) Del det dere har foreslått av ønsker og løsninger med resten av klassen.